פָּרָשַׁת שְׁלַח

בְּסָעוּדַת שְׁלִישִׁית סְעוּדַת רַעֲוָא דְרַעֲוִין פָּרָשַׁת שְׁלַח דִּבֵּר מַהַרַ"י נ"י דִּבּוּרִים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים מְאֹד עַל פִּי דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי מוֹהַרַ"ן חֵלֶק א' סִימָן ז') עַיֵּן שָׁם.

פָּתַח וְאָמַר מַהַרַ"י נ"י, רַבֵּנוּ זַ"ל אוֹמֵר עִקַּר אֱמוּנָה, בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת נְסִים, אֵינוֹ אֶלָּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"ז): "שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה" וְכוּ', אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לֶאֱמוּנָה אֶלָּא עַל - יְדֵי אֱמֶת וְכוּ', וְאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לֶאֱמֶת אֶלָּא עַל יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים וְיֵלֵךְ בְּדַרְכָּךְ עֲצָתָם וְכוּ', וְעַל - יְדֵי מְצַוַּת צִיצִית הָאָדָם נִצּוֹל מֵעֲצַת הַנָּחָשׁ וְכוּ', וְיָכוֹל לְקַבֵּל הָעֵצוֹת מְצַדִּיק וְכוּ', עַיֵּן שָׁם.

וְהִסְבִּיר מַהַרַ"י נ"י, כִּי הִנֵּה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא אֱמוּנָה, וּבִכְדֵי לְהַגִּיעַ לֶאֱמוּנָה, הֵן אֱמוּנָה בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהֵן אֱמוּנָה בַּצַּדִּיקִים שֶׁהוּא גַּם כֵּן יְסוֹד וְעִקָּר גָּדוֹל בָּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יד, לא) "וַיַּאֲמִינוּ בַּהַוָ"ה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ" לְכָל זֶה מַגִּיעִים רַק עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת וַהֲמוֹן דִּבּוּרִים שֶׁמְּרַבִּים לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת.

וּבֶאֱמֶת שְׁנֵיהֶם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה, דְּהַיְנוּ כְּפִי מַה שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם יוֹתֵר אֱמוּנָה בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּי הוּא מַרְבֶּה לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּכְפִי מַה שֶּׁמַּרְבֶּה לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ כֵן נִכְנָס בּוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר אֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה.

וְדַיְקָא עַל יְדֵי הַ'דִּבּוּר' הֵיְנוּ עַל יְדֵי רִבּוּי תְּפִלּוֹת שֶׁהָאָדָם מַרְבֶּה לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה נֶחְקַק בּוֹ 'אֱמוּנָה' וַאֲפִילוּ שֶׁהָאָדָם עֲדַיִין אֵינוֹ מַרְגִּישׁ אֶת זֶה, אֲבָל זוֹהִי הַמְּצִיאוּת שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָאָדָם יוֹתֵר מִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ כֵן נֶחְקַק בּוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, עַד שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְזוֹכֶה לְהָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה.

כִּי הַדִּבּוּר מַדְרִיךְ וּמַנְהִיג אֶת הָאָדָם לְהַגִּיעַ קָרוֹב יוֹתֵר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי 'דִּבּוּר' הוּא מִלָּשׁוֹן 'דּוֹבֵר' שֶׁהוּא לָשׁוֹן 'מַנְהִיג' שֶׁמַּנְהִיג אֶת הָאָדָם, וְאִם הָאָדָם מְנַצֵּל אֶת הַפֶּה שֶׁלּוֹ לְדַבֵּר דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָזַי זוֹכֶה עַל יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁלּוֹ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי הַדִּבּוּר יַדְרִיךְ אוֹתוֹ וְיוֹלִיךְ אוֹתוֹ קָרוֹב אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְדָבָר זֶה הוֹלֵךְ וְחוֹזֵר עַל עַצְמוֹ, וְהֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה, כָּל מַה שֶּׁהָאָדָם מִתְפַּלֵּל אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹתֵר, כֵּן הוּא זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה יוֹתֵר, וְעַל יְדֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא זוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל יוֹתֵר וְיוֹתֵר אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּי

הֲרֵי נִבְנֶה אֶצְלוֹ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וְעַל יְדֵי זֶה מִמֵּילָא הוּא מוֹסִיף בְּדִבּוּרִים וּמַרְבֶּה לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי הֲרֵי הוּא מַרְגִּישׁ אֵיךְ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא פֹּה אִתּוֹ עִמּוֹ וְאֶצְלוֹ, וְלָמָּה שֶׁיִּהְיֶה בַּטְלָן כָּזֶה לֹא לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁהוּא עוֹמֵד עַל יָדוֹ? וְלָכֵן בְּוַדַּאי וּבְוַדַּאי שֶׁהוּא מוֹסִיף לְדַבֵּר עוֹד וְעוֹד דִּבּוּרִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל יְדֵי זֶה נִבְנֵית אֶצְלוֹ עוֹד יוֹתֵר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וְכֵן זֶה חוֹזֵר חָלִילָה וְכוּ' וְכוּ'.

וְהִנֵּה כְּשֶׁאָדָם מַרְבֶּה לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּשְׂפַת הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ, וְשׁוֹפֵךְ אֶת לִבּוֹ אֶל אָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם כְּמוֹ בֵּן אֶל אָבִיו, עַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה בֶּאֱמֶת לִרְאוֹת נִסִּים נִגְלִים מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּכְכָל שֶׁהָאָדָם מַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, עַל יְדֵי זֶה הוּא זוֹכֶה וְרוֹאֶה עוֹד וְעוֹד נִסִּים, וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּמַסֶּכֶת תַּעֲנִית (דַּף כה.) אֲצֶל רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא שֶׁפַּעַם אַחַת נָתְנָה בְּתוֹ בְּתוֹךְ הַנֵּרוֹת חֹמֶץ בִּמְקוֹם שֶׁמֶן, וְרָאָה רַבִּי חֲנִינָא שֶׁבְּתוֹ עַצֵּבָה, וְשָׁאַל אוֹתָהּ 'מַה קָּרָה לָךְ'? וְסִפְּרָה לוֹ אֶת כָּל הַקּוֹרוֹת אוֹתָהּ, שֶׁנִּתְחַלֵּף לָהּ הַשֶּׁמֶן בְּחֹמֶץ, עָנָה וְאָמַר רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא 'מִי שֶׁאָמַר לַשֶּׁמֶן וַיַּדְלִיק, יֹאמַר לַחֹמֶץ וַיַּדְלִיק' וְאָכֵן כָּךְ הָיָה שֶׁהַחֹמֶץ דָּלַק בְּדִיּוּק כְּמוֹ הַשֶּׁמֶן. וְשׁוֹאֲלִים הַמְּפָרְשִׁים אֵיךְ הָיָה מֻתָּר לוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ וְלֵהָנוֹת מִמַּעֲשֵׂה נִסִּים, הֲרֵי אָסוּר לֵהָנוֹת מִמַּעֲשֵׂה נִסִּים? וְהַתֵּרוּץ הוּא פָּשׁוּט, כִּי אֲצֶל רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא שֶׁהָיָה כָּל כָּךְ רָגִיל בִּתְפִלָּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְהָיָה תָּמִיד שׁוֹפֵךְ שִׂיחוֹ וּתְפִלָּתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ בֵּן אֶל אָבִיו, וְהָיָה רוֹאֶה נִסִּים נִגְלִים עַל כָּל פְּרָט וּפְרָט, וְהָיָה מַמָּשׁ מְלֻמָּד בְּנִסִּים, אֶצְלוֹ זֶה הָיָה דָּבָר פָּשׁוּט, וְלֹא הָיָה נֶחְשָׁב אֶצְלוֹ כְּנֵס כְּלָל, כִּי הָיָה תָּמִיד מִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְהָיָה כְּבָר רָגִיל לָזֶה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לוֹ תָּמִיד נִסִּים, וְזֶה נַעֲשָׂה אֶצְלוֹ כְּמוֹ טֶבַע שֵׁנִי, כִּי עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה נִבְנֵית הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְרוֹאִים תָּמִיד נִסִּים.

וְדָבָר זֶה צָרִיךְ הָאָדָם לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ, שֶׁכָּל פְּרָט וּפְרָט מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו יְדַבֵּר וְיָשִׂיחַ עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּכְמוֹ שֶׁרוֹאִים אֱצֶל אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם, שֶׁלָּמַד אֶת זֶה מֵרַבּוֹ אַבְרָהָם אָבִינוּ, שֶׁהִתְפַּלֵּל וְעָשָׂה תְּפִלָּה מִכָּל פְּרָט וְעַל כָּל פְּרָט, וּכְמוֹ שֶׁמְּבִיא רַשִׁ"י (בְּרֵאשִׁית כד, מב) אֶת הַמִּדְרָשׁ 'אָמַר רַבִּי אַחָא יָפֶה שִׂיחָתָן שֶׁל עַבְדֵי אָבוֹת לִפְנֵי הַמָּקוֹם מִתּוֹרָתָן שֶׁל בָּנִים, שֶׁהֲרֵי פָּרָשָׁה שֶׁל אֱלִיעֶזֶר כְּפוּלָה בַּתּוֹרָה, וְהַרְבֵּה גּוּפֵי תוֹרָה לֹא נִתְּנוּ אֶלָּא בִּרְמִיזָה' וּפֹה רוֹאִים שֶׁהַפָּרָשָׁה שֶׁל אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם לֹא רַק שֶׁלֹּא נִיתְּנָה בִּרְמִיזָה, אֶלָּא אַף נִכְפַּל פַּעֲמַיִם כָּל הַשִּׂיחָה וְהַתְּפִלָּה שֶׁלּוֹ, כָּל כָּךְ חֲבִיבָה הָיָה אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַשִּׂיחָה וְהַתְּפִלָּה שֶׁלּוֹ שֶׁהִתְבּוֹדֵד אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׂפַת הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ עַל כָּל פְּרָט, וְאַף שֶׁהַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת (תַּעֲנִית ד.) שֶׁשָּׁאַל שֶׁלֹּא כַּהֹגֶן דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא פָּרַט בִּתְפִלָּתוֹ כָּל פְּרָט וּפְרָט, כְּגוֹן שֶׁלֹּא תִּהְיֶה חִגֶּרֶת אוֹ סִימָא וְכוּ' וְכוּ', אֲבָל נָתְנוּ לוֹ כַּהֹגֶן בִּשְׁבִיל שֶׁהִתְפַּלֵּל עִם אֱמֶת; מִכָּאן רוֹאִים אֵיךְ שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר וּלְפָרֵט אֶת הַכֹּל בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת, וְלֹא לַחֲסֹךְ בִּתְפִלּוֹת.

וְלִזְכּוֹת לְהַיְדִיעָה הַזֹּאת, צְרִיכִים לִהְיוֹת מְקֹרָב אֶל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא מְלַמֵּד אוֹתָנוּ אֶת הַיְדִיעָה הַזֹּאת, שֶׁצְּרִיכִים לְבַקֵּשׁ עַל כָּל פְּרָט וּפְרָט אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְגַם אֱלִיעֶזֶר זָכָה לָזֶה לִהְיוֹת רָגִיל בִּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי שֶׁהָיָה מְקֹרָב אֶל רַבּוֹ אַבְרָהָם אָבִינוּ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁלִּמֵּד אוֹתוֹ אֶת כָּל הַלִּמּוּד הַזֶּה שֶׁל תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ.

וְזֶה יְסוֹד גָּדוֹל שֶׁצְּרִיכִים לָדַעַת, וּבִפְרָט בַּבַּיִת, כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לִבְנוֹת בַּיִת נֶאֱמָן בְּיִשְׂרָאֵל, צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁהַמַּפְתֵּחַ לָזֶה הוּא תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְכָל דָּבָר קָטָן בַּבַּיִת צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֲפִילּוּ מַה שֶׁנִּרְאִים לִדְבָרִים קְטַנִּים צְרִיכִים לָדַעַת אֲשֶׁר הַכְּתֹבֶת הָרִאשׁוֹן הוּא רַק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְזֶה גַּם מְדֻיָּק מְאֹד בְּנֻסַּח הַנָּהוּג לְבָרֵךְ לְזוּג חָדָשׁ "שֶׁיִּזְכּוּ לִבְנוֹת בַּיִת נֶאֱמָן בְּיִשְׂרָאֵל" מַה זֶּה בַּיִת 'נֶאֱמָן'? 'נֶאֱמָן' זֶה 'אֱמוּנָה', כִּי רַק עִם הַיְסוֹד הַזֶּה שֶׁל 'אֱמוּנָה' אֶפְשָׁר לִבְנוֹת בַּיִת, כִּי זֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת יְסוֹד גָּדוֹל בְּבַיִת חָדָשׁ שֶׁבּוֹנִים, 'אוֹ שֶׁמְּדַבְּרִים מֵהַקָּדוֹשׁ אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא - אוֹ שֶׁמְּדַבְּרִים מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא'.

כִּי אֵצֶל הָעוֹלָם מְקוּבָּל שֶׁעַל דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד אֵין עֵצָה אַחֶרֶת רַק לְבַקֵּשׁ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲבָל כְּשֶׁמַּגִּיעַ לִדְבָרִים קְטַנִּים יוֹתֵר, לֹא מְקֻשָּׁרִים אֶת זֶה אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲבָל לְפִי הַלִּמּוּדִים שֶׁקִּבַּלְנוּ מֵרַבֵּנוּ זַ"ל אָנוּ יוֹדְעִים אֲשֶׁר עַל כָּל דָּבָר קָטָן, מַה שֶּׁרַק לֹא יִהְיֶה, צְרִיכִים הַכְּתֹבֶת הָרִאשׁוֹן לְפְנוֹת אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּכְבָר לַעֲשׂוֹת מִזֶּה תְּפִלָּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לָזֶה וְכוּ' וְכוּ'.

וּבֶאֱמֶת הַלִּמּוּד הַזֶּה מְקַבְּלִים רַק מֵרַבֵּנוּ זַ"ל, וּכְמוֹ שֶׁמּוֹהֲרָא"שׁ הָיָה רָגִיל לוֹמַר "יֵשׁ לִי תְּהִלָּה לָאֵל הַרְבֵּה סְפָרִים וְלָמַדְתִּי בְּהַרְבֵּה סְפָרִים, וְעֶצֶם הָעִנְיָן שֶׁל תְּפִלָּה מוּבָא בְּהַרְבֵּה סְפָרִים, וַאֲפִילּוּ הָעִנְיָן שֶׁל 'הִתְבּוֹדְדוּת' גַּם כֵּן מוּצָאִים בִּסְפָרִים הַמְדַבְּרִים מִזֶּה, אֲבָל הַגִּלּוּי הַזֶּה אֲשֶׁר עַל כָּל דָּבָר קָטָן מַמָּשׁ פְּשׁוּטוֹ כְּמַשְׁמָעוֹ צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת תְּפִלָּה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת וּפְשִׁיטוּת בְּשִׂפַת הָאֵם, אֶת הַגִּלּוּי הַזֶּה לֹא מוֹצְאִים רַק אֵצֶל רַבֵּנוּ זַל אֲשֶׁר מְלַמֵּד אוֹתָנוּ אֶת הָעִנְיָן הַזֶּה שֶׁל תְּפִלָּה. 'תְּפִלָּה' וְעוֹד פַּעַם 'תְּפִלָּה' עַל כָּל דָּבָר קָטָן מַה שֶּׁרַק לֹא יִהְיֶה.

וּמוֹהֲרָא"שׁ הָיָה תָּמִיד חוֹזֵר עַל הָעִנְיָן הַזֶּה, וּבִפְרָט בַּשָּׁנִים הַקּוֹדְמוֹת לִפְנֵי אַרְבָּעִים שָׁנָה, הָיָה חוֹזֵר תָּמִיד בְּכָל עֵת וּזְמַן עַל מַה שֶּׁאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן חֵלֶק א' סִימָן י) אַבְרָהָם קָרָאוֹ הַר, וְיִצְחָק קָרָאוֹ שָׂדֶה (פְּסָחִים פח.) וְשָׂדֶה הוּא יוֹתֵר מָשָׁג וְנִצָּרְךְ לְהָעוֹלָם מֵהַר, וְיַעֲקֹב קָרָאוֹ בַּיִת, שֶׁהוּא מָקוֹם יִשּׁוּב לִבְנֵי אָדָם יוֹתֵר מִשָּׂדֶה, הַיְנוּ שֶׁיַּעֲקֹב קָרָא אֶת מְקוֹם הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, שֶׁהוּא מְקוֹם הַתְּפִלָּה 'בַּיִת', שֶׁהוּא מָקוֹם יִשּׁוּב לִבְנֵי אָדָם, כִּי הֶעֱלָה אֶת הַתְּפִלָּה מֵהַר וְשָׂדֶה לִבְחִינַת 'בַּיִת', שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תְּפִיסָה לִבְנֵי אָדָם יוֹתֵר מֵהַר וְשָׂדֶה; כִּי בִּבְחִינַת 'בַּיִת' יֵשׁ גַּם לְעַכּוּ"ם הַשָּׂגָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ נ"ו): "כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים"; וּכְשֶׁהוּא

בִּבְחִינַת 'בַּיִת', כְּדֵין אִתְיַקַּר שְׁמָא עִלָּאָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם.

וּמוֹהֲרָא"שׁ הָיָה מַסְבִּיר תָּמִיד אֶת דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל אֲשֶׁר 'יַעֲקֹב קָרָאוֹ בַּיִת', בְּצוּרָה פְּשׁוּטָה וּבְאֹפֶן הַמּוּבָנֶת מְאֹד לְכֻלָּם גַּם בַּדּוֹר הַזֶּה, שֶׁהַפֵּרוּשׁ הַפָּשׁוּט שֶׁל 'יַעֲקֹב קָרָאוֹ בַּיִת' הוּא, שֶׁהוֹרִיד אֶת עִנְיַן הַתְּפִלָּה גַּם לִבְחִינַת 'בַּיִת', הַיְנוּ שֶׁהִכְנִיס הַגִּלּוּי הַזֶּה בָּעוֹלָם, שֶׁהָאָדָם יֵדַע אֲשֶׁר כָּל דָּבָר קָטָן מַה שֶּׁרַק קוֹרֶה אֶצְלוֹ **בַּבַּיִת** צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מִזֶּה תְּפִלָּה אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְהִנֵּה לִזְכּוֹת לָדַעַת אֶת כָּל זֶה וּלְהִתְוַדֵּעַ מִכָּל הָעִנְיָן שֶׁל תְּפִלָּה, לָזֶה זוֹכִים רַק עַל יְדֵי שֶׁמִּתְקָרְבִים אֶל צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וְהוֹלְכִים בְּדַרְכָּם עַצְתָם, שֶׁהוּא מֵאִיר לְהָאָדָם אֶת הַגִּלּוּי הַזֶּה, וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַזֶּה הַמְגַלֶּה אֶת כָּל זֹאת הוּא רַבֵּנוּ זַ"ל בְּעַצְמוֹ, וְעַל יְדֵי שֶׁמִּתְקָרְבִים אֵלָיו, וּמְצַיְתִים לְעֵצוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת, עַל יְדֵי זֶה זוֹכִים לְהַגִּיעַ לְהָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה.

וְאִם מְדַיְקִים בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל רוֹאִים דָּבָר נִפְלָא, שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה פְּעָמִים אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ"ל תּוֹפֵס אֶת הַלָּשׁוֹן 'צַדִּיק אֱמֶת', וְיֵשׁ הַרְבֵּה פְּעָמִים אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ"ל מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהַלָּשׁוֹן 'צַדִּיק שֶׁבַּדּוֹר', וְלִכְאוֹרָה מַה הַהֶפְרֵשׁ בֵּין שְׁתֵּי הַלְּשׁוֹנוֹת הַלָּלוּ?

אֲבָל הָעִנְיָן הוּא, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת זֶה רַבֵּנוּ זַ"ל בְּעַצְמוֹ הַמְגַלֶּה לָנוּ אֶת הַגִּלּוּי הַזֹּאת שֶׁל תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁהָאָדָם יְפָרֵט אֶת כָּל שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוֹת, עַל כָּל פְּרָט וּפְרָט מֵחַיָּיו, מַה שֶּׁרַק עוֹבֵר עָלָיו, וַאֲפִילוּ מַה שֶּׁקּוֹרֶה בְּתוֹךְ הַבַּיִת, הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל יְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְיַעֲשֶׂה מִזֶּה תֵּכֶף וּמִיָּד תְּפִלָּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאַל יִקַּמֵּץ בְּדִבּוּרִים, רַק יִשְׁפֹּךְ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ תְּפִלּוֹת בַּעֲשִׂירוּת גְּדוֹלָה עַל כָּל פְּרָט וּפְרָט, וּמִי שֶׁיְּצַיֵּת לְכָל זֶה בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְכָל הַטּוֹבוֹת שֶׁבָּעוֹלָם.

אֲבָל דָּא עָקָא שֶׁכַּאֲשֶׁר בָּא אָדָם אֲשֶׁר חַי בַּדּוֹר הַזֶּה וּפוֹתֵחַ אֶת הַלִּקּוּטֵי מוֹהֲר"ן, וְרוֹאֶה אֶת כָּל הַדִּבּוּרִים הָאֵלּוּ שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל כּוֹתֵב וְכוּ', מַה קּוֹרֶה? אוֹ שֶׁאֵינוֹ מֵבִין מַה כָּתוּב בּוֹ. אוֹ שֶׁכֵּן מֵבִין אֶלָּא שֶׁחוֹשֵׁב לְעַצְמוֹ 'זֶה לֹא שַׁיָּךְ אֵלַי'? הֲרֵי אֲנִי עוֹמֵד עַכְשָׁו מְאתַיִם שָׁנָה אַחֲרֵי הַצַּדִּיק הַזֶּה, הַאִם זֶה שַׁיָּךְ גַּם אֵלַי? 'בְּוַדַּאי הַצַּדִּיק לֹא כְּוֵן עָלַי', כָּךְ הוּא חוֹשֵׁב לְעַצְמוֹ.

לָכֵן בָּא הַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר, וְהוּא לוֹמֵד אִתְּךָ וּמְלַמֵּד אוֹתְךָ אֲשֶׁר כָּל הַגִּלּוּיִים שֶׁגִּלָּה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַזֶּה, שַׁיָּךְ גַּם אֵלֶיךָ בַּדּוֹר הַשָּׁפֵל הַזֶּה שֶׁאֲנַחְנוּ עוֹמְדִים בּוֹ, וַאֲפִילוּ שֶׁאַתָּה נִרְאֶה כְּמוֹ שֶׁאַתָּה נִרְאֶה, אַתָּה גַּם כֵּן יָכוֹל לִזְכּוֹת לְהַגִּיעַ לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַנִּפְלָאוֹת, רַק אַל תַּפְסִיק מִלְּהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לְרֶגַע, וּבְסוֹף תִּרְאֶה נִסִּים נִגְלִים שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמְּךָ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְלָכֵן זֶהוּ הָעִנְיָן שֶׁל מַה שֶּׁרַבֵּנוּ זַ"ל כּוֹתֵב הַלָּשׁוֹן "צַדִּיק שֶׁבַּדּוֹר" כִּי לְהִתְוַדֵּעַ מִכָּל זֶה, שֶׁמַּה שֶּׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת כָּתַב בְּסִפְרוֹ זֶה שַׁיָּךְ גַּם אֵלַי הַקָּטָן וְהַשָּׁפֵל וְהַנִּבְזֶה, לָזֶה צְרִיכִים לָבֹא אֶל הַצַּדִּיק 'שֶׁבַּדּוֹר' וְלִשְׁמֹעַ מִמֶּנּוּ אֵיךְ שֶׁ**גַּם אֲנִי יָכוֹל עֲדַיִן לִזְכּוֹת לְכָל הַגִּלּוּיִים הָאֵלּוּ**'.

וְהִנֵּה כְּדֵי לִזְכּוֹת לְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר, צְרִיכִים בֶּאֱמֶת לָבֹא אֵלָיו בְּפוֹעַל מַמָּשׁ, וְלֹא לְהִשָּׁאֵר בַּבַּיִת, כִּי אִם נִשְׁאָרִים בַּבַּיִת וְלֹא בָּאִים אֶל הַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר לֹא מְקַבְּלִים אֶת הַחִזּוּק הַזֶּה, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר הָרַבִּי רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ מֵלִיזֶענְסְק זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ עַל הַפָּסוּק "וְהֵם לֹא יָדְעוּ דַּרְכִּי" שֶׁאִם נִשְׁאָרִים בַּבַּיִת הַנִּקְרָא בִּלְשׁוֹן אִידִישׁ 'הֵם' אֲזַי 'לֹא יָדְעוּ דַּרְכִּי', לֹא יוֹדְעִים אֶת דַּרְכֵי הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְכֵן רוֹאִים גַּם בְּסֵפֶר הַחִנּוּךְ אֲשֶׁר מֵבִיא כַּמָּה מִצְוֹות שֶׁהָיוּ צְרִיכִים דַּיְקָא לָבֹא אֶל הַכֹּהֵן וְכוּ' וְלֹא לְהִשָּׁאֵר בַּבַּיִת, כְּגוֹן מִצְוַת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְכוּ' שֶׁהָיוּ צְרִיכִים דַּיְקָא לָבֹא.

כִּי כְּשֶׁאָדָם נִשְׁאָר בַּבַּיִת וְלֹא הוֹלֵךְ לְצַדִּיקִים וְכוּ', הוּא חוֹשֵׁב תָּמִיד לְעַצְמוֹ 'אֲנִי בְּסֵדֶר', אֲנִי הָאָדָם הֲכִי טוֹב בְּזֶה הָעוֹלָם, וּכְפִתְגָּם הָעוֹלָם כְּשֶׁשּׁוֹאֲלִים לְאָדָם מַה נִּשְׁמָע? הוּא עוֹנֶה "אֲנִי בְּסֵדֶר" [בְּאַנְגְּלִית "*i'm good*"], הַיְנוּ כְּאוֹמֵר 'אֲנִי בְּסֵדֶר אֲנִי טוֹב', אֲבָל עַל יְדֵי שֶׁמִּתְקָרְבִים אֶל צַדִּיקִים וְהוֹלְכִים בְּדַרְכָּם עֲצָתָם הַמְגַלִּים אֶת הָאֱמוּנָה וְהַתְּפִלָּה, עַל יְדֵי זֶה רוֹאִים שֶׁעֲדַיִן יֵשׁ מָקוֹם לְהִתְעַלּוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכוּ', וְכוּ', כִּי כְּשֶׁאָדָם מִתְקָרֵב אֶל צַדִּיקִים הוּא זוֹכֶה לְהִתְעַלּוֹת בְּרוּחָנִיּוּת מְאֹד מְאֹד, וּלְהֵפֶךְ כְּשֶׁנִּשְׁאָרִים בַּבַּיִת הַנִּקְרָא בְּאִידִישׁ 'הֵיים' אֲזַי 'לֹא יָדְעוּ דַּרְכִּי', לֹא זוֹכִים לָדַעַת אֶת דַּרְכֵי עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, רַק כְּשֶׁבָּאִים אֶל הַצַּדִּיקִים זוֹכִים לְקַבֵּל דֶּרֶךְ וְהִתְעוֹרְרוּת וְחֵשֶׁק חָדָשׁ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גַּם בַּדּוֹר הַזֶּה שֶׁאַתָּה נִמְצָא בָּהּ עַתָּה.

כִּי אָכֵן זֶה אֱמֶת שֶׁהַיּוֹם יֵשׁ מִצַּד אֶחָד הַסְתָּרָה וְטֻמְאָה גְּדוֹלָה בַּדּוֹר הַזֶּה, אֲבָל מִצַּד שֵׁנִי צְרִיכִים לָדַעַת שֶׁהַיּוֹם בְּמִעוּט פְּעֻלּוֹת יְכוֹלִים לְהַגִּיעַ לְמַדְרֵגוֹת גְּדוֹלוֹת כְּמוֹ מַדְרֵגַת הַתַּנָּאִים וְהָאֲמוֹרָאִים, וּכְמוֹ שֶׁמְּסֻפָּר עַל רַבִּי חַיִּים וִיטַאל זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ בְּשֵׁם רַבּוֹ הָאֲרִיזַ"ל שֶׁאָמַר פַּעַם עָלָיו (עַל רַבִּי חַיִּים וִיטַאל) שֶׁיֵּשׁ לוֹ נִשְׁמַת רַבִּי עֲקִיבָא, וְרַבִּי חַיִּים וִיטַאל שֶׁהָיָה כָּל כָּךְ שָׁפָל בְּעֵינֵי עַצְמוֹ לֹא הֵבִין אֵיךְ זֶה יָכוֹל לִהְיוֹת, שֶׁאֲנִי אָדָם קָטָן וּפָחוּת כָּמוֹנִי יִהְיֶה לִי נִשְׁמַת רַבִּי עֲקִיבָא?

עַד שֶׁאָמַר לוֹ רַבּוֹ אֶת הַגִּלּוּי הַזֶּה אֲשֶׁר 'הַיּוֹם עַל יְדֵי מְעוּט פְּעֻלּוֹת יְכוֹלִים לָבֹא לְמַדְרֵגַת הַתַּנָּאִים', רַק אָז הִתְחִיל לְהָבִין אֶת מַאֲמַר רַבּוֹ שֶׁגִּלָּה לוֹ שֶׁהוּא בְּשֹׁרֶשׁ נִשְׁמַת רַבִּי עֲקִיבָא. כִּי הָרַב רַבִּי חַיִּים וִיטַאל זַצַ"ל הָיָה כָּל כָּךְ שָׁפָל בְּרֶךְ וְעָנָיו בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, מַמָּשׁ כְּלֹא כְּלוּם.

וְיָדוּעַ אֵצֶל אֲנַ"שׁ שֶׁגַּם מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל הָיָה בְּעֵינֵי עַצְמוֹ שָׁפָל בְּתַכְלִית הַשִּׁפְלוּת מַמָּשׁ כְּדֶגְמַת רַבִּי חַיִּים וִיטַאל זַצַ"ל, וְאִם מִתְבּוֹנְנִים בַּהִסְטוֹרְיָה שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל וּמוֹהַרְנַ"ת זַ"ל וְכוּ' רוֹאִים דָּבָר פֶּלֶא, שֶׁשְּׁנֵי חַיֵּי רַבֵּנוּ זַ"ל הָיָה בְּדִיּוּק כְּמִסְפַּר חַיָּיו שֶׁל הָאֲרִיזַ"ל (שִׁלֹּשִׁים וּשְׁמוֹנָה וַחֲצִי שָׁנָה), וּמוֹהַרְנַ"ת זַ"ל שֶׁהָיָה תַּלְמִיד רַבֵּנוּ זַ"ל יְמֵי חַיָּיו הָיוּ בְּדִיּוּק כְּמִסְפַּר יְמֵיו שֶׁל רַבִּי חַיִּים וִיטַאל תַּלְמִידוֹ שֶׁל הָאֲרִיזַ"ל (שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ שָׁנִים).

וְכָל זֶה מְגַלֶּה הַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר לְהָאָדָם הַחַי בַּדּוֹר הַזֶּה, כִּי זֶהוּ הָעֲבוֹדָה שֶׁל 'הַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר' לְגַלּוֹת לָאָדָם אֶת הַיְדִיעָה הַזֹּאת, תֵּדַע לְךָ שֶׁאַתָּה כֵּן יָכוֹל לָלֶכֶת בְּדַרְכֵי 'הַצַּדִּיק אֱמֶת' גַּם בַּדּוֹר

הַשֶּׁפֶל הַזֶּה, אַף שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַזֶּה הָיָה חַי לִפְנֵי הַרְבֵּה שָׁנִים קֹדֶם לַדּוֹר הַזֶּה.

וְהִנֵּה אַף שֶׁהַצַּדִּיקִים הָיוּ תָּמִיד בְּעֵינֵי עַצְמָם כְּלֹא כְּלוּם, אֲבָל כְּשֶׁהָיָה בָּא לְעִנְיַן הַהַנְהָגָה לְהַדְרִיךְ אֶת הָאָדָם בַּדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר וְלֹא לְהִתְפַּעֵל מֵהַמּוֹנְעִים וְהַחוֹלְקִים, שָׁם הִשְׁתַּמְּשׁוּ בְּהַכֹּחַ שֶׁל ה'מַּטֶּה עוֹז' שֶׁלָּהֶם, וְלֹא הִתְפַּעֲלוּ מִכָּל הָרְשָׁעִים שֶׁרָצוּ לְמָנְעָם.

וְתָמִיד רָאוּ אֶת הָעִנְיָן הַזֶּה אֵצֶל הַצַּדִּיקִים, שֶׁבְּעֵינֵי עַצְמָם הָיוּ מַמָּשׁ כְּלֹא, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב אֵצֶל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, (בְּמִדְבַּר יב, ג) "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד מִכֹּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה", וּפֵרוּשׁ רַשׁ"י עָנָיו – שָׁפָל וְסַבְלָן; כִּי הָיָה סוֹבֵל אֶת הַכֹּל הַבָּא עָלָיו וְכוּ', אֲבָל כְּשֶׁבָּא לְהַנְהָגָה שֶׁהֻצְרַךְ לְהַנְהִיג אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת עַל פִּי הַתּוֹרָה שֶׁקִּבֵּל מִסִּינַי וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ, מַה אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא (סַנְהֶדְרִין ח.) טוֹל מַקֵּל וְהַךְ עַל קְדֻקְדָּם, דַּבָּר אֶחָד לְדוֹר וְאֵין שְׁנֵי דַּבְּרִין לְדוֹר; שֶׁהִתְנַהֵג יוֹתֵר בַּחֲרִיפוּת וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁרָאִינוּ בְּעֵינֵינוּ גַּם אֵצֶל מוֹהֲרָא"ש זַ"ל בְּשָׁנִים הַקּוֹדְמוֹת כְּשֶׁהִתְחִיל עִם הַדְּפָסַת סְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁקָּמוּ עָלָיו מִתְנַגְּדִים וְכוּ' [כִּי כָּךְ הוֹלֵךְ בְּכָל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ מוֹנְעִים וְחוֹלְקִים וְכוּ'], וְהוּא זַ"ל בְּתְחִילָּה לֹא הָיָה מֵגִיב לְאֵלּוּ הַמִּתְנַגְּדִים וְלֹא עָנָה לָהֶם כְּלָל, אַדְרַבָּא כְּפִי רִבּוּי הַמַּחֲלוֹקֶת כֵּן הָיָה מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ עִם הַדְּפָסַת הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים בְּיֶתֶר שְׂאֵת וְיֶתֶר עוֹז, עַד שֶׁהִגִּיעַ לְמַצָּב כָּזֶה שֶׁהִתְחִילוּ הַמִּתְנַגְּדִים לָשִׁיר אֶת הַפִּתְגָּם שֶׁ'זֶה לֹא דִּבֵּר רַבֵּנוּ', אָז אָמַר מוֹהֲרָא"ש אַתָּה מוֹנֵעַ כְּבָר אֲנָשִׁים אֲחֵרִים מִלִּלְמֹד בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלּוּ וְכוּ'? אָז הִתְאַזֵּר בִּגְבוּרָה וַחֲרִיפוּת גְּדוֹלָה כְּאוֹמֵר עַד כָּאן וְכוּ' וְכוּ' וְהִתְחִיל מוֹהֲרָא"ש זַ"ל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהַמַּטֶּה עוֹז, וְהִתְחִיל לְגַלּוֹת אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים שֶׁל אֵלּוּ הַמִּתְנַגְּדִים, וְהֵרִים אֶת הַשָּׁטִיחַ לְגַלּוֹת לְכֻלָּם אֶת הַפְּרָצוּף שֶׁלָּהֶם, מִי הֵם בִּכְלָל שֶׁהֵם מְדַבְּרִים נֶגֶד הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלּוּ.

וְלָמָּה אֲנִי חוֹזֵר עַל זֶה? כִּי גַּם הַיּוֹם יֵשׁ כָּאֵלּוּ שֶׁשּׁוֹאֲלִים לָמָּה מוֹהֲרָא"ש הָיָה צָרִיךְ לִכְתּוֹב לְשׁוֹנוֹת חֲרִיפִים כָּאֵלּוּ עַל הַמִּתְנַגְּדִים שֶׁלּוֹ? אֲבָל בֶּאֱמֶת מִי שֶׁהָיָה נִמְצָא בִּפְנִים יוֹדֵעַ וְזוֹכֵר שֶׁמּוֹהֲרָא"ש לֹא הָיָה כּוֹתֵב לְשׁוֹנוֹת חֲרִיפִים הָאֵלּוּ רַק כְּשֶׁהִגִּיעַ לְמַצָּב כָּזֶה שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ כְּבָר בְּרֵירָה אַחֶרֶת, וּכְמוֹ שֶׁהָיָה עִם אַרְצוֹת הַבְּרִית (אַמֶעריקָא) וַיאַפַּאן, שֶׁאַמֶעריקָא לֹא זָרַק אֶת פְּצָצַת הָאָטוֹם רַק כְּשֶׁהִגִּיעַ לְמַצָּב כָּזֶה שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם כְּבָר בְּרֵירָה אַחֶרֶת אָז הָלְכוּ עַד הַסּוֹף, כִּי הַיַּאפַּאנִים נִכְנְסוּ וְהִתְאַבְּדוּ עִם הַמְּטוֹסִים שֶׁלָּהֶם בְּתוֹךְ הַבָּסִיס שֶׁל הָאַמֶעריקָאִים וְכוּ', וְלֹא הָיָה לָהֶם בְּרֵירָה אַחֶרֶת, אֲזַי זָרְקוּ עֲלֵיהֶם פְּצָצַת אָטוֹם, וְכָכָה הַיַּאפַּאנִים הִפְסִיקוּ וְנִכְנְעוּ תַּחַת הָאַמֶעריקָאִים. כְּמוֹ כֵן הָיָה עִם מוֹהֲרָא"ש.

וְאִם מְדַיְּקִים בְּהַפְּסוּק בְּפָרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ אֵצֶל מִצְוַת צִיצִית רוֹאִים שֶׁכָּתוּב "דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת" וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ פֹּה שְׁתֵּי לְשׁוֹנוֹת, 'דַּבֵּר' לָשׁוֹן קָשֶׁה, 'וְאָמַרְתָּ' לָשׁוֹן רַךְ, וְלִכְאוֹרָה אֵיךְ מַתְאִים שְׁתֵּי לְשׁוֹנוֹת הָאֵלּוּ שֶׁלִּכְאוֹרָה נִרְאִים כְּסוֹתְרִים זֶה אֶת זֶה? אֶלָּא כְּפִי שֶׁהִסְבִּירוּ אֶפְשָׁר לְהָבִין אֶת זֶה טוֹב, כִּי

מִצַּד אֶחָד הֶצְרְכוּ אֶת הַלָּשׁוֹן הָרַךְ, כְּשֶׁגִּלּוּ לָהֶם אֶת מִצְוַת צִיצִית, אֲבָל מִצַּד שֵׁנִי הֶצְרְכוּ גַּם אֶת לָשׁוֹן הַקָּשֶׁה ׳דַּבֵּר׳ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּשְׁלוּ בְּמַעֲשֶׂה שֶׁל קֹרַח וְכוּ׳.

וְכָךְ זֶה הוֹלֵךְ וְחוֹזֵר שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁיֵּשׁ צַדִּיק, קָמִים עָלָיו רְשָׁעִים שֶׁאֵין לָהֶם מַה לַּעֲשׂוֹת, נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים מַמָּשׁ, וְחוֹלְקִים עָלָיו, וּמְדַבְּרִים נֶגֶד הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁרוֹאִים בְּפָרָשַׁת קֹרַח (שֶׁקָּרָאנוּ כְּבָר בִּתְפִלַּת מִנְחָה) שֶׁקֹּרַח חָלַק עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כִּי רָצָה אֶת הַהִתְמַנּוּת, וְהוּא כֵּן הֶאֱמִין בְּקְדֻשַּׁת הָאָרֶץ, לֹא כְּמוֹ הַמְרַגְּלִים שֶׁהוֹצִיאוּ דִּבָּה נֶגֶד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי קֹרַח הָיָה מִשֵּׁבֶט לֵוִי שֶׁהֵם לֹא הָיוּ בִּכְלַל הַגְּזֵרָה שֶׁל הַמְרַגְּלִים.

וּבְאֶמֶת הוּא לֹא עָשָׂה לְעַצְמוֹ אֶת הַחֶשְׁבּוֹן הַנָּכוֹן כְּלָל, כִּי אִם הָיָה לוֹ קְצָת יִשּׁוּב הַדַּעַת, הָיָה מְיַשֵּׁב אֶת עַצְמוֹ הֵיטֵב, מִי גִּילָה לִי בִּכְלָל אֶת כָּל הַלִּמּוּדִים הָאֵלּוּ שֶׁל קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל? הֲלֹא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ! וַאֲנִי חוֹלֵק עָלָיו? אֲבָל הוּא לֹא עָשָׂה אֶת הַחֶשְׁבּוֹן הַזֶּה.

וְזֶה לֹא עוֹלָה עַל הַדַּעַת.

אַתָּה רוֹצֶה הִתְמַנּוּת? בְּסֵדֶר! תְּבַקֵּשׁ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, פַּרְנָסָה טוֹבָה, הִתְמַנּוּת יָפֶה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִשְׁמַע בִּתְפִלָּתְךָ, אֲבָל כָּכָה עַל יְדֵי שֶׁתַּשְׁפִּיל אֶת הַצַּדִּיק וְתַעֲשֶׂה מְרִיבָה וּמַחְלֹקֶת לֹא תַגִּיעַ לְשׁוּם מָקוֹם!

כִּי יֵשׁ כְּאֵלּוּ שֶׁחוֹשְׁבִים שֶׁאִם אֲנִי רוֹצֶה לִהְיוֹת גָּדוֹל, מַה אֲנִי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת? לְהַשְׁפִּיל אֶת הַזּוּלַת, וְכָךְ אֲנִי יִהְיֶה גָּדוֹל, אֲבָל זֶה אֵינוֹ כָּכָה.

וְהִנֵּה גַּם אֵצֶל הַמְרַגְּלִים הָיָה הַפְּגָם הַזֶּה שֶׁלֹּא הִטּוּ אָזְנָם לְקוֹל הַצַּדִּיקִים, וְלֹא הָיָה לָהֶם אֱמוּנָה בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבַצַּדִּיקִים, וְדִבְּרוּ נֶגֶד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא מְקוֹם ׳אֱמוּנָה׳ ׳תְּפִלָּה׳ וְ׳נְסִים׳ וְכוּ׳ וְלָכֵן תֵּכֶף נִגְזַר עֲלֵיהֶם שֶׁצְּרִיכִים לִהְיוֹת ׳בַּמִּדְבָּר׳ לָשׁוֹן ׳דִּבּוּר׳ אַרְבָּעִים שָׁנָה, כִּי בֶּאֱמֶת הָיוּ צְרִיכִים לִהְיוֹת שָׁם רַק כַּמָּה יָמִים וְתֵכֶף וּמִיָּד לְהִכָּנֵס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁפָּגְמוּ בַּדִּבּוּר, הֶצְרְכוּ לְהִשָּׁאֵר שָׁם בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה. וְעַל יְדֵי **הַמִּדְבָּר** תִּקְנוּ אֶת **הַדִּבּוּר** שֶׁפָּגְמוּ.

וְכֵן עַל יְדֵי זֶה תִּקְנוּ אֶת מַה שֶּׁדִּבְּרוּ נֶגֶד הַמַּנְהִיג מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כִּי **בַּמִּדְבָּר** הוּא מִלָּשׁוֹן מַנְהִיג, כְּמַאֲמָרָם ז״ל (סַנְהֶדְרִין ח.) ׳**דַּבֵּר** אֶחָד לַדּוֹר׳ וְכוּ׳, וְהֵם הָיוּ צְרִיכִים לְתַקֵּן מַה שֶּׁפָּגְמוּ בְּדִבּוּרָם שֶׁדִּבְּרוּ נֶגֶד הַמַּנְהִיג שֶׁבַּדּוֹר הַנִּקְרָא ׳דַּבָּר׳.

וְאוֹמֵר רַבֵּנוּ ז״ל (לִקּוּטֵי מוֹהַר״ן חֵלֶק א׳ סִימָן ז׳) וְדַע, שֶׁעַל יְדֵי מִצְוַת צִיצִית הָאָדָם נִצּוֹל מֵעֲצַת הַנָּחָשׁ, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי מִצְוַת צִיצִית שֶׁהוּא הַטַּלִּית, מְקֻשָּׁרִים אֶל דַּעַת הָאֱמֶת צַדִּיק הָאֱמֶת, הַמְגַלֶּה אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה.

וְזֶה גַּם הָעִנְיָן שֶׁשּׁוֹלְחִים לֶחָתָן בְּיוֹם חֻפָּתוֹ טַלִּית חָדָשׁ לְמַתָּנָה כְּדֵי לְהַרְאוֹת לַחָתָן שֶׁעַד עַתָּה הָיָה לְךָ רַק טַלִּית קָטָן, וְעַכְשָׁו שׁוֹלְחִים לְךָ טַלִּית גָּדוֹל, בִּכְדֵי לְהַגִּיד לְךָ שֶׁכָּאן בְּהַבַּיִת הַחָדָשׁ מְדַבְּרִים רַק דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, וְלֹא מְדַבְּרִים חַס וְשָׁלוֹם נֶגֶד צַדִּיקִים, רַק לְהֵפֶךְ מְדַבְּרִים פֹּה רַק שֶׁבַח הַצַּדִּיקִים.

מַה שֶּׁאֵין כֵּן הַמְרַגְּלִים הֵם פָּגְמוּ בָּזֶה, הֵם פָּגְמוּ בֶּאֱמוּנָה בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבֶאֱמוּנָה בַּצַּדִּיק מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְכֵן קֹרַח וַעֲדָתוֹ שֶׁחָלְקוּ וְלֹא הֶאֱמִינוּ בְּהַצַּדִּיק מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְלָקְחוּ אֶת מִצְוַת צִיצִית וּתְכֵלֶת וְהָלְכוּ נֶגֶד הַצַּדִּיק מֹשֶׁה וְעָשׂוּ לֵיצָנוּת מִמֶּנּוּ.

וְהִנֵּה בֶּאֱמֶת אֵיךְ טָעוּ הַמְרַגְּלִים כָּל כָּךְ כְּשֶׁהִגִּיעַ לְעִנְיַן שֶׁל 'אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל'? אֶלָּא כִּי בֶּאֱמֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא אֶחָד מֵהַדְּבָרִים הַנִּקְנִים עַל יְדֵי יִסּוּרִין, וְלָכֵן הָיָה לָהֶם כָּל הַנִּסָּיוֹן הַזֶּה שֶׁרָאוּ מַה שֶּׁרָאוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהֵם הָיוּ צְרִיכִים לָדַעַת שֶׁמַּה שֶּׁהֵם רוֹאִים זֶה רַק נִסָּיוֹן בִּשְׁבִילָם, וְאִם הָיָה לָהֶם שֵׂכֶל וְלֹא הָיוּ פּוֹגְמִים בְּהָאֱמוּנָה הָיוּ נִכְנָסִים מִיָּד לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲבָל אֵיךְ שֶׁרַק פָּגְמוּ **בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, תְּפִלָּה, נְסִים**, נִגְזַר עֲלֵיהֶם שֶׁצְּרִיכִים לִהְיוֹת בַּמִּדְבָּר, וּלְהַרְבּוֹת בַּדִּבּוּר, תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא בְּסֵפֶר 'נֹעַם אֱלִימֶלֶךְ' בְּהַרְבֵּה מְקוֹמוֹת אֲשֶׁר 'מִדְבָּר' הוּא מִלְּשׁוֹן **דִּבּוּר**. וְלָאֱמוּנָה זוֹכִים עַל יְדֵי רִבּוּי דִּבּוּרִים אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ. וּכְמוֹ כֵּן הֻצְרְכוּ לְהַרְבּוֹת בְּדִבּוּרִים קְדוֹשִׁים בִּכְדֵי לְכַפֵּר עַל מַה שֶּׁפָּגְמוּ בֶּאֱמוּנָה בְּהַצַּדִּיק שֶׁהוּא מִלְּשׁוֹן דִּבּוּר 'דָּבָר' אֶחָד לְדוֹר, כִּי עַל יָדוֹ זוֹכִים לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְלִרְאוֹת נִסִּים עַל כָּל צַעַד וְשַׁעַל.

וְזֶה גַּם מַה שֶּׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר ט') "עַל **פִּי** ה' יַחֲנוּ וְעַל **פִּי** ה' יִסָּעוּ" אֲשֶׁר לִכְאוֹרָה צָרִיךְ קְצָת בֵּאוּר הַלָּשׁוֹן 'עַל פִּי', הֲלֹא לִכְאוֹרָה עַל פִּי הַדִּקְדּוּק הָיָה צָרִיךְ לִכְתּוֹב 'עַל פִּיו', 'פֶּה הַשֵּׁם', כִּי הֲלֹא מְדַבְּרִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא הִנְהִיג אוֹתָם בַּמִּדְבָּר, אֶלָּא לְפִי מַה שֶּׁבֵּאַרְנוּ הַפְּרוּשׁ מוּבָן מְאֹד, כִּי בַּמִּדְבָּר תִּקְּנוּ אֶת הַפֶּה, 'עַל **פִּי** ה' יַחֲנוּ' הַיְנוּ עַל יְדֵי 'פִּי' הַיְנוּ 'הַפֶּה שֶׁלִּי' שֶׁהִרְבֵּיתִי לְדַבֵּר אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְגַם דִּבַּרְתִּי תָּמִיד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה נַעֲשְׂתָה הַתִּקּוּן בַּמִּדְבָּר. וְזֶה "עַל **פִּי** ה'", 'פִּי' שֶׁזֶּה הַפֶּה שֶׁלִּי, בִּבְחִינַת שְׁכִינָה מְדַבֶּרֶת מִתּוֹךְ גְּרוֹנוֹ, כִּי קִדַּשְׁתִּי וְתִקַּנְתִּי כָּל כָּךְ אֶת הַפֶּה עַד שֶׁנַּעֲשָׂה כְּמוֹ 'שְׁכִינָה מְדַבֶּרֶת מִתּוֹךְ גְּרוֹנוֹ', וְעַל יְדֵי זֶה זָכוּ לְתַקֵּן אֶת הַדִּבּוּר. וְזֶה גַּם מַה שֶּׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר יד, לה) "בַּמִּדְבָּר הַזֶּה 'יִתַּמּוּ' וְשָׁם יָמֻתוּ"; 'יִתַּמּוּ' הוּא מִלְּשׁוֹן 'תְּמִימוּת', כִּי בִּכְדֵי לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, צְרִיכִים לְהַרְבּוֹת בְּמִדַּת הַתְּמִימוּת, וְהֵם קִבְּלוּ עַל עַצְמָם אָז אֶת מִדַּת הַתְּמִימוּת שֶׁזֶּה 'יִתַּמּוּ', 'וְשָׁם יָמוּתוּ' הַיְנוּ שֶׁהֵמִיתוּ אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת.

וּלְכָל זֶה זוֹכִים עַל יְדֵי מִצְוַת צִיצִית, וּכְמוֹ שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל אוֹמֵר (לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א' סִימָן ז') שֶׁעַל יְדֵי מִצְוַת צִיצִית הָאָדָם נִצּוֹל מֵעֲצַת הַנָּחָשׁ, וְזוֹכִים לַעֲצַת הַצַּדִּיק, הַמְגַלֶּה אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וְזֶה גַּם לְשׁוֹן צִיצִית כִּלְשׁוֹן "מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים" שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְצָא פֹּה אִתָּנוּ עִמָּנוּ וְאֶצְלֵינוּ, וְגַם מִצְוַת צִיצִית שֶׁהוּא הַ'תְּכֵלֶת' הוּא לְשׁוֹן תַּכְלִית וְכִלָּיוֹן, שֶׁמְּכַלֶּה אֶת כָּל הַמַּזִּיקִין וְכוּ', וְעַל יְדֵי הַצִּיצִית שֶׁהָאָדָם מִתְעַטֵּף בּוֹ זוֹכֶה לֵישֵׁב תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה. וְלָכֵן שׁוֹלַחַת הַכְּלָה לְהַחְתָּן טַלִּית, (וְעַיֵּן בְּלִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק ב' סִימָן מ"ט).

[**וְאַגַּב** יָדוּעַ אֵצֶל חַבַּ"ד שֶׁלֹּא נָתְנוּ לַבַּחוּרִים שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם יְחִידוּת עִם הָרֶבִּי, רַק לָאַבְרֵכִים נָתְנוּ לְהִכָּנֵס, וְאֵיךְ יָדְעָה הָרַבָּנִית מִי הוּא בָּחוּר וּמִי הוּא אַבְרֵךְ? הֵיא הָיְתָה שׁוֹאֶלֶת לַבָּחוּר, תַּגִּיד 'מַה יָּקָר' (הַיְנוּ הַנַּסָּח שֶׁאוֹמְרִים תַּחַת הַטַּלִּית בַּעֲטִיפָה), וְאִם הוּא הָיָה בֶּאֱמֶת בָּחוּר לֹא יָדַע מַה לַּעֲנוֹת, וְהֵבִינָה הָרַבָּנִית מִיָּד שֶׁהוּא לֹא אַבְרֵךְ, כִּי הֲרֵי כָּל אַבְרֵךְ יוֹדֵעַ אֶת זֶה בַּעַל פֶּה, כִּי תַּחַת הַטַּלִּית בַּעֲטִיפָה אֵין סִדּוּר, וְאוֹמְרִים אֶת זֶה בַּעַל פֶּה. וְכָךְ יָדְעָה מִי זֶה בָּחוּר וּמִי זֶה אַבְרֵךְ]

וּלְפִי זֶה מוּבָן לָמָּה הֶעֱמִיד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה פָּרָשַׁת 'צִיצִית' בֵּין ב' פָּרָשִׁיוֹת הַלָּלוּ 'מְרַגְּלִים' וְ'קֹרַח', כִּי הַמְרַגְּלִים דִּבְּרוּ נֶגֶד הָאֱמוּנָה וּתְפִלָּה וְנִסִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְכֵן קֹרַח הָיָה בָּא עִם טַלִּית שֶׁכֻּלּוֹ תְּכֵלֶת לַחֲלוֹק עַל הַצַּדִּיק מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, לָכֵן הֶעֱמִידוּ אֶת פָּרָשַׁת צִיצִית בָּאֶמְצַע שְׁתֵּי הַפָּרָשִׁיוֹת הַלָּלוּ, כִּי צִיצִית הִיא הַשְׁמִירָה מֵעֲצַת הַחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיק, וְעַל יְדֵי מִצְוַת צִיצִית זוֹכִים לֶאֱמוּנָה, תְּפִלָּה, נִסִּים, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הֵפֶךְ מֵהַמְרַגְּלִים שֶׁפָּגְמוּ בְּכָל זֶה.

וְאַגַּב מִי שֶׁזּוֹכֵר, אֵצֶל מוֹהַרָא"ש רָאוּ הַרְבֵּה אֲשֶׁר בְּכָל עֵת מְצֹא הָיָה תָּמִיד מִסְתַּכֵּל עַל הַצִּיצִית, בִּבְחִינַת (בַּמִּדְבָּר טו, לט) "וּרְאִיתֶם אֹתוֹ" תָּמִיד הָיָה מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ וּמִסְתַּכֵּל עַל הַצִּיצִית.

יַעֲזֹר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ אֱמוּנָה בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכֵן אֱמוּנָה בַּצַּדִּיקִים וְנִזְכֶּה לְהַגִּיעַ לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת טוֹבוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, אָמֵן.